

Økokrim bør bestå

Nedleggelse av Økokrim vil være dårlig nytt for norsk næringsliv. Økokrim trengs for å sikre faglig styrke på feltet – og forutsigbarhet for næringslivet.

Innlegg
Jan Fougner

”

For norsk næringsliv er det dårlig nytt at Økokrim foreslås nedlagt som selvstendig enhet. Selvstendighet er en forutsetning for å utvikle et miljø som holder et høyt faglig nivå. «Ganske bra» er ikke godt nok og vil gi økt uforutsigbarhet for næringslivet. Det vil bli vanskeligere for næringslivet å vite hva som forventes, og alle som jobber med regler, vet at usikkerheten er størst om motparten er middelmådig.

For Stortinget og det politiske miljøet fremstår det kanskje som enkelt å overholde lover og regler gitt for å regulere adferd i næringslivet. Det er en grunnleggende misforståelse. Vår lovgivnings-tradisjon bygger på utstrakt bruk av skjønnspregede ord og uttrykk. Hva som er korrupt, er angitt ved uttrykket «utilbørlig fordel». At det kan være delte meninger om anvendelsen av et så upresist begrep, er selvsagt.

I tillegg blir lovgivningen stadig mer komplisert, noe innslaget av internasjonal rett bidrar sterkt til. Konsekvensen er økende uforutsigbarhet.

Lovbrudd i næringslivet handler ofte om svak forretningsmoral, men de aller fleste har et ønske om å opptre lovlig. Likevel kan selv store, seriøse selskaper med egne juridiske avdelinger trå feil, fordi det er vanskelig å vite hva som gjelder. Det er et problem, for

Det er derfor mer enn overraskende at flertallet i «særorganutvalget» velger nedleggelse av Økokrim og tilbakeføring til Kripos og at hovedbegrunnelsen for forslaget ikke er kvalitetsheving, men rasjonalisering. Foto: Gorm K. Gaare

næringslivet og for samfunnet, som vil oppleve redusert effekt av lovgivning.

Uforutsigbarhet ved vurderingen av en rettsposisjon er i noen grad uunngåelig, men målet må være å redusere den. I det

Da Økokrim ble skilt ut, var begrunnelsen behovet for å utvikle et høyt spesialisert fagmiljø, skriver Jan Fougner.

juridiske fagmiljøet er det en alminnelig oppfatning at sjansen for å forutsi en rettsposisjon øker proporsjonalt med rettsanvenderens erfaring og faglige dyktighet. Alle jurister er ikke like flinke, og uten inngående erfaring fra et rettsområde er det lett å overse avgjørende sammenhenger.

Dersom man skal sikre lovers gjennomslagskraft og hensynet til forutsigbarhet og rettssikkerhet, må det være et mål for samfunnet å bygge et fagmiljø

som er spesielt dyktig på næringslivsjus og strafferettslige konsekvenser av brudd på denne lovgivningen.

At selvstendighet er en forutsetning for å utvikle et miljø som holder et høyt faglig nivå, er Regjeringsadvokatembetet beviset på. Regjeringsadvokatembetet er en udiskutabel suksess for staten. Det skyldes at de ansatte er faglig meget dyktige og at de over mange år har opparbeidet erfaring med alle sider av de spilleregler som gjelder for staten som myndighetsutøver.

Regjeringsadvokatembetet er organisert som et uavhengig og selvstendig advokatfirma og har aldri vært en avdeling i en stor statlig enhet. Embetet nyter derfor høy respekt og rådene som gis, følges.

Økokrim ble etablert i 1989. Før dette hadde arbeidet med økonomisk kriminalitet vært organisert i en avdeling i Kripos. Denne skulle utvikle spesial-

kompetanse innen etterforskning av økonomisk kriminalitet, og skulle bistå politidistriktene i økonomiske saker. Da Økokrim ble skilt ut, var begrunnelsen nettopp behovet for å utvikle et høyt spesialisert fagmiljø. Organiseringen var resultat av en erkennelse av at spillereglene for næringslivet skilte seg grunnleggende fra den tradisjonelle strafferetten Kripos arbeidet med.

Det er delte meninger om hvor vellykket etableringen av Økokrim har vært. Mye har vært bra, men ikke alt. Transocean-saken er et eksempel på det siste.

Uansett er det sikkert at Økokrim aldri har oppnådd en posisjon tilsvarende Regjeringsadvokatens. Årsakene til det er mange og sammensatte, men utskillelsen fra Kripos i 1989 er ikke en av dem. Det er derfor mer enn overraskende at flertallet i «særorganutvalget» velger nedleggelse og tilbakeføring til Kripos og at hoved-

”

Dersom man skal sikre lovers gjennomslagskraft og hensynet til forutsigbarhet og rettssikkerhet, må det være et mål for samfunnet å bygge et fagmiljø som er spesielt dyktig på næringslivsjus

begrunnelsen for forslaget ikke er kvalitetsheving, men rasjonalisering.

Det er alltid vanskelig å vite hvordan omorganiseringer vil slå ut. Forslaget har likevel tre sannsynlige konsekvenser:

● Det kan bli billigere å nedlegge Økokrim enn å beholde det.

● Det fremstår som lite sannsynlig at de som i fremtiden skal jobbe på økokrimfeltet, vil bli flinkere eller mer erfarne på området.

● Konsekvensen av dette vil være økt uforutsigbarhet for næringslivet og dermed redusert effekt av lovgivningen på feltet.

Konsekvensen av forslaget er dermed ulike størrelser det må velges mellom: Det blir ikke både et billigere og bedre Økokrim.

Jan Fougner, advokat i Wiersholm og professor II ved Handelshøyskolen BI

Jordbrukets inntektsgap

Jordbruket og Stortinget krever at inntektsgapet tettes. Retorikken minner om situasjonen før opptrappingsvedtaket i 1974, som skulle bringe inntektene i jordbruket opp til samme nivå som i industrien. Virkeligheten er en annen: Den relative inntektsavstanden har sjelden vært lavere enn i dag. I

løpet av de siste ti årene har jordbruket fått redusert inntektsgapet med mer enn det som skjedde under opptrappingen fra 1974.

I 1974 var inntektene i jordbruket 140.000 kroner lavere enn årslønnen for andre grupper (målt i 2016-kroner). Opptrappingsvedtaket reduserte gapet

med 55.000 kroner frem til 1981. Jordbruksinntektene lå da på 71 prosent av inntekten til andre grupper. I mellomtiden kom overproduksjon og melkekvoter.

I 2016 utgjorde inntektene i jordbruket 69 prosent av inntekten til andre grupper. Siden 2006 er gapet mot andre grupper redusert med 71.000

kroner - mer enn under opptrappingsvedtaket. Overproduksjon er det i dag også. Særlig på sau, noe på svin.

Opptrappingsvedtaket viste at økte tilskudd ga høyere inntekter og overproduksjon på kort tid. Etter hvert økte inntektsgapet igjen til nivået fra før opptrappingsvedtaket.

Mekanismen er den samme i dag. Økte tilskudd vil ikke føre til at inntektsnivået i jordbruket likestilles med andre grupper på varig basis.

Klaus Mittenzwei, forsker ved Nibio – Norsk institutt for bioøkonomi